

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

NVE
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

9. august 2012

Høringsuttalelse til Tverrelva kraftverk i Balsfjord kommune

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at Tverrelva kraftverk SUS har søkt om konsesjon til å bygge Tverrelva kraftverk i Balsfjord kommune. FNF Troms ønsker i denne anledning å komme med følgende innspill:

Konklusjon

Omfanget av småkraftsaker i Troms er stort. Per i dag ligger 8 søknader inne i Balsfjord kommune. FNF Troms mener NVE må vurdere tiltakene samlet slik at en lettere kan velge bort de mest konfliktfylte prosjektene. Fjellområdene rundt Tverrelva, som Mårtind og Orta, er viktige friluftsområder og de eneste som ikke er innlemmet i Blåtind/Mauken skytefelt – et skytefelt som omfatter resten av fjellmassivet mellom Aursfjord, Målselva, Takvatnet, Sagelvvatnet og Fiskelausvatna. Sett i sammenheng med skytefeltet mener FNF Troms at det er særlig viktig å ivareta Tverrelva-området som et uberørt natur- og friluftsområde for framtidige generasjoner. FNF Troms henstiller med dette at konsesjon for Tverrelva kraftverk ikke blir gitt.

Generelle merknader

Det er et stort press på vannressursene i Troms og per i dag ligger 84 søknader inne hos NVE. Av tidligere vannkraftssaker i fylket er 69 gitt konsesjon, kun 4 er avslått. Flere av FNF Troms medlemsorganisasjoner registrerer med bekymring det store omfanget av utbygginger og planer om småkraftverk i Troms. Bekymringene grunner i at sakene ofte er preget av planløs "bit for bit"-utbygging og at viktige natur- og friluftsverdier ofte blir skadelidende. Det er særlig den store ekspansjonen av småkraftutbygging som gir utfordringer for natur og friluftsliv gjennom at landskap, biologisk mangfold, naturkvaliteter og opplevelsesverdier forringes. Grunnet de mange søknadene og tempoet i saksgangen, har natur- og friluftorganisasjonene i Troms kapasitetsproblem med å følge opp saker og å komme med verdifulle innspill i saker som ligger på høring hos NVE.

FNF Troms understreker at vi ikke er negative til en hver form for vannkraftutbygging, men vi ser det som en viktig målsetning at de tiltakene som er minst konfliktfylte og mest miljøvennlige blir prioritert. En storstilt småkraftutbygging vil komme i strid med nasjonale målsetninger og internasjonale avtaler vi har forpliktet oss til (Konvensjonen om biologisk mangfold, Bernkonvensjonen og Landskapskonvensjonen).

FNF Troms, Fylkeshuset, Pb. 6105, 9291 Tromsø
Tlf: 776 42131 E-post: troms@fnf-nett.no Internett: www.fnf-nett.no/troms

FNF Troms er et samarbeidsforum for natur- og friluftorganisasjoner i Troms og representerer over 15000 medlemmer. Medlemsorganisasjoner: Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Troms Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening.

Friluftsliv

I konsesjonssøknaden vurderes tiltaket å ha liten konsekvens for friluftslivet. Det skrives også at området langs elva er lite brukt, til tross for at det er en sti som følger den. Dette er godt mulig, og FNF Troms kjenner ikke i tilstrekkelig grad til bruken akkurat langs elva. Det vi derimot kjenner til er at områdene i umiddelbar nærhet er populære turområder. Dette gjelder særlig toppene Mårtinden og Orta. Det er allerede nevnt i søknaden at disse blant annet er beskrevet i ”666 toppturer i Troms”.

FNF Troms vil også understreke et moment som ikke er nevnt i søknaden. Mårtinden og Orta ligger som mektige og karakteristiske fjell i et imponerende fjellmassiv midt mellom Aursfjord, Måselva, Takvatnet, Sagelvatnet og Fiskelausvatna. Området har blant annet tre topper over 1300 m.o.h., med Mårfjellet som en av disse. Det som er spesielt med dette fjellmassivet er at nesten hele området er en del av Blåtind/Mauken skytefelt som tilhører forsvaret i Bardu. Dette er i utgangspunktet ikke noe hinder for fri ferdsel, og noen veier gjør det enklere å nå aktuelle topper, som de kjente Blåtindene, men enkelte føler høyere terskel for å entre området når det er skilt om skytefelt. En kan også møte tomhylser på bakken, samt skilt som forteller at dette er et skytefelt og teoretisk et område for ”blindgjengere” (ueksplodert sprengstoff). Et sitat av en turgåer i området er som følger: ”Vet ikke hvorfor vi ikke hadde forsøkt oss på den (Blåtind) tidligere, men det hadde kanskje litt med at fjellet ligger midt inne i Blåtind-skytefelt, og det er litt utilgjengelig om man ikke kjører inn i skytefeltet.” På denne måten vil skytefeltet kunne føre til at bruken av dette området blir noe annerledes enn om det ikke hadde vært skytefelt der.

Poenget er at Mårfjellet, Tverrelva og Orta er blant de eneste områdene i dette fjellmassivet som ligger utenfor skytefeltet. FNF Troms mener derfor det er ekstra viktig å ivareta dette som et uberørt område hvor er skjermet for både inngrep og støy. I søknaden poengteres det at Mårfjellet og Orta ligger utenfor influensområdet til tiltaket. Men dette er relativt og hvordan man ser det. FNF Troms mener at inngrepene som er aktuelle å gjøre ved en utbygging av Tverrelva er av den karakter at den klart vil være synlig for de som ønsker å besøke disse turmålene/områdene. Og dermed vil den også påvirke friluftsutøverne sin oppfatning av landskapet og naturopplevelsen. Utbyggingen vil også redusere vannføringen i den vakre Flatfossen, som er et viktig landskapselement for nærliggende områder. For de aller fleste vil slike inngrep i terrenget påvirke opplevelsen negativt, og FNF Troms mener derfor konsekvensen av inngrepet for friluftsliv må oppjusteres.

Biologisk mangfold

FNF Troms vil understreke at den rødlistede naturtypen *meandrerende elveparti* må ivaretas. Og ved en eventuell utbygging er dette et særlig viktig område å skåne. I søknaden står det at naturtypen ikke vil påvirkes av tiltaket. Ved en eventuell utbygging foreslår FNF Troms at denne naturtypen overvåkes. Det vil kreve en grundig status av området før tiltaket iverksettes og en oppfølging for å se hvilke effekter en utbygging eventuelt har slik at en også kan lære til senere anledninger. Det står i Vedlegg 3 til søknaden ”Beskrivelse av Tverrelva kraftverk” at leting etter rødlistede lav og mosearter ikke ble gjennomført og at det var svært mye vann i elva den dagen befaringen ble gjennomført. FNF Troms anbefaler at det blir foretatt en grundigere befaring hva gjelder biologisk mangfold langs elva for å få et tilfredsstillende og nødvendig kunnskapsgrunnlag.

Samlet belastning

Utbyggingspresset i Troms er som nevnt stort, og også i Balsfjord kommune ligger det mange søknader om småkraftverk inne hos NVE. Per i dag foreligger 8 søknader, noe som gjør at Balsfjord ligger i øvre toppsjiktet hva gjelder småkraftsøknader i Troms. Dersom disse søknadene ikke sees i sammenheng vil det kunne gå ut over natur, landskap og friluftsområder, samt berøre regionens omdømme og vesentlige kvaliteter for trivsel og bolyst for allmennheten. FNF Troms

mener NVE burde vurdere søknadene i Balsfjord samlet for bedre å kunne få oversikt over hvilke prosjekter som vil få minst konsekvenser for natur, friluftsliv m.m. ved en eventuell utbygging. FNF Troms vil også minne om at den samlede belastningen ikke bare må sees på kommunenivå, men også for regionen som helhet. Vi understreker igjen også viktigheten av å se området i sammenheng med Blåtind/Mauken skytefelt.

FNF Troms synes det er positivt at søker har tatt opp tematikken rundt samlet belastning. Vi synes det er flott at det påpekes at ved en utbygging av mange kraftverk vil mange fosser som Flatfossen, kunne forsvinne fra landskapsrommet og gi en samlet negativ effekt. Dette gjelder også selv om Flatfossen ikke er blant de største og mektigste fossene i regionen. Det er også viktig å ivareta de mindre fossene som særegne landskapselement. Nettopp dette gjør en samlet vurdering og helhetlig planlegging særlig viktig. Søker skriver at *”Noe av den samme argumentasjonen kan gjøre seg gjeldende for en art som fossekallen som risikerer å miste en høy andel viktige biotoper ved en samlet høy utbyggingsgrad.”* FNF Troms sier seg enig og vil understreke at dette i høyeste grad også gjelder for flere tema, for eksempel viktige friluftsområder.

Behovet for kraft

Både Norge og Troms har overskudd på kraft. Det er ingen ”hastesak” å skulle bygge ned mer av det som er den største mangelvaren i Norge og Europa i dag, nemlig urørt natur. FNF Troms er opptatt av en klimavennlig politikk som i større grad tar høyde for tiltak som energisparing og energieffektivisering. Det finnes et stort potensial for å frigjøre mer miljøvennlig energi fremfor ny kraftproduksjon på bekostning av norsk natur. I den grad nye fornybarprosjekter må bygges ut ser vi at dette gjøres helhetlig og at de minst konfliktfylte områdene vurderes på et solid kunnskapsgrunnlag.

En utbygging av Tverrelva kraftverk vil gi en sysselsetning tilsvarende ca. 20 % stilling av lokal arbeidskraft i driftsperioden. FNF Troms mener det vil kunne være en større og mer langsiktig verdiskapning lokalt, og for regionen for øvrig, å ivareta ”det uberørte” i dette området for framtidige generasjoner.

Konklusjon

Omfanget av småkraftsaker i Troms er stort. Per i dag ligger 8 søknader inne i Balsfjord kommune. FNF Troms mener NVE må vurdere tiltakene samlet slik at en lettere kan velge bort de mest konfliktfylte prosjektene. Fjellområdene rundt Tverrelva, som Mårtind og Orta, er viktige friluftsområder og de eneste som ikke er innlemmet i Blåtind/Mauken skytefelt – et skytefelt som omfatter resten av fjellmassivet mellom Aursfjord, Målselva, Takvatnet, Sagelvvatnet og Fiskelausvatna. Sett i sammenheng med skytefeltet mener FNF Troms at det er særlig viktig å ivareta Tverrelva-området som et uberørt natur- og friluftsområde for framtidige generasjoner. FNF Troms henstiller med dette at konsesjon for Tverrelva kraftverk ikke blir gitt.

For Forum for Natur og Friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune
Balsfjord kommune